

Ge forskningsinfrastrukturen en mera ändamålsenlig styrning

SSF har just yttrat sig över den statliga utredningen SOU 2021:65 om forskningsinfrastruktur. Vi delar den problembeskrivning som utredaren Tobias Krantz gör. Det behövs en vässad organisation för infrastruktur av särskilt nationellt intresse. Fokus bör vara på ändamålsenlighet, prioritering och långsiktighet. Vi är dock tveksamma till nyttan med att skapa en ny myndighet för uppgiften. Rådet för forskningens infrastruktur (RFI) finns redan. Det väsentliga är att regleringsbrev möjliggör en strategiskt och långsiktigt arbetande organisation, vilket hittills inte varit fallet.

Styrningen för forskningsinfrastruktur bör bli mycket mer strategisk. Till uppdraget bör läggas att stärka Sveriges konkurrenskraft och nationella intressen. Stärk därför kravet på relevans (samhällelig nytta) utöver vetenskaplig kvalitet vid beslut om investeringar i forskningsinfrastruktur.

För att komma till rätta med utpekade problem behövs **konkret styrning**. RFI eller motsvarande organisation bör därför styras av en blandning av forskare och industrialister samt andra relevanta avnämare, vilket inte är fallet idag.

Ändamålsuppfyllandet kräver också **långsiktighet**. Ur det perspektivet behövs en organisation som jobbar i tioårscykler istället för årscykler och som förfogar över medel för respektive infrastrukturens avskrivningstid eller vetenskapliga livslängd. Varför inte genom fonderingar? Värdesäkring av svenska kronor till internationella åtaganden skulle också tjäna saken.

SSF instämmer i utredningens förslag att **universitetens åtagande** för forskningsinfrastruktur ska öka. Det beskriver Krantz i termer av ökat finansiellt rörelseutrymme och flexibilitet för universitet och högskolor att investera i forskningsinfrastruktur. De lärosäten som satsar på nationell forskningsinfrastruktur anser vi borde premieras med högre basanslag.

När det gäller utredningens förslag om en permanent partiövergripande **forskningsberedning** ställer sig SSF negativt. Erfarenheten visar att denna typ av rådgivande instanser har litet inflytande på verkliga beslut och en politisk debatt krävs för reformering av en annars 20-årig ordning. Nödvändig kompetens förväntas förstås finnas vid såväl Regeringskansliet som hos partigrupperna. I vissa framstående forskningsnationer håller sig stats- eller forskningsministern med en vetenskaplig rådgivare.

Till sist, glöm inte **humankapitalet** vid och för forskningsinfrastrukturerna! Här möter SSF de angelägna behoven genom programmen Research Infrastructure Fellows RIF-2 och SwedNESS Postdoc & Repatriation (båda utlysningarna är öppna nu) samt Instrument,

Technique, and Method Development, ITM-1 (pågående, ny utlysning planeras). Utöver detta finns goda möjligheter att använda medel ur SSF:s rambidrag och centrumanslag till instrumentering och infrastrukturkostnader utifrån respektive projektledares prioritering.

Lars Hultman, 22 december 2021